

Леонід Дзюбенко
к.філол.н., доцент
кафедри мовної підготовки
іноземців ФЛ
НТУУ «КПІ»

«ТРАНСДУКЦІЯ» ЯК ВИД ВНУТРІШНЬОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ

У технічному вищому навчальному закладі текст є основою навчання всіх видів мовленнєвої діяльності на матеріалі наукового стилю мовлення. Текст як спосіб передачі певної інформації пов'язаний з поняттям внутрішньомовного, або інтралінгвістичного перекладу. Він полягає в передачі одного змісту іншими словами та виразами тієї ж мови. На внутрішньомовному перекладі базуються всі види та операції смислової компресії й спрощення тексту: переказ, реферування, анотування, конспектування, адаптація та перефразування.

Беручи до уваги комплексний лінгвометодичний характер навчання іноземних студентів мови спеціальності, викладач повинен урахувати зазначені нижче особливості трансформації тексту. Зокрема:

1. При внутрішньомовному перефразуванні результат, а саме отриманий на виході мовленнєвий продукт, дорівнює оригіналу.

2. Варіанти, які взаємодіють, комунікативно оборотні й кількісно подібні (висловлювання – висловлювання).

3. Якщо ж звернутися до видів роботи, характерних для компресії тексту (переказ, реферат, резюме тощо), то тут форми вихідного тексту й кінцевого продукту не рівні у кількісному відношенні й мають властивість псевдооборотності (наприклад, декілька зв'язаних висловлювань оригіналу – одне висловлювання, трансдукт).

У лінгвістичній літературі знаходимо посилання на цей феномен у працях К. Хенгста, А. А. Вейзе, Н. В. Чиркової. Воно має назву «трансдукція» (Transduktion) і протиставлено традиційному поняттю «переклад» (Übersetzung). У продукті трансдукції (трансдукті) неможливо впізнати мову оригіналу, але в денотативному значенні він співпадає з вихідним текстом. Ми бачимо подібність феномену трансдукції до предметного підходу у працях психологів (І. О. Зимня, Г. Д. Чистякові, О. С. Можасва). Тема тексту (мікротема) виступає тут як загальний денотат висловлювання, а тематичне ядро, що організує наукові тексти, являють собою терміни, пов'язані з іншими компонентами відношеннями ієрархічної або функціональної субординації.

Процес трансдукції тісно пов'язаний з розумовими процесами узагальнення та абстракції. При узагальненні має місце процес переходу від одиничного до загального або від менш загального до більш загального. Результатом цієї розумової операції є висновок, який наділяється формою «ядерного» сумарного судження.

При абстракції має місце відхилення у думках від конкретних та другорядних сторін, властивостей і зв'язків та виділення єдиної загальної риси, що складає їхню специфіку. Абстракція може відбуватися на рівні понять, виражених словом або словосполученням.

При роботі з навчання прийомів смислової компресії тексту найбільш важливим є абстрагування певного змісту на рівні ідеї, втіленої у низці висловлювань.

Література:

1. Вейзе А. А. Реферирование технических текстов (английский язык): Учебное пособие для технических вузов / А. А. Вейзе, Н. В. Чиркова. – Минск: Выш. шк., 1983. – 128 с.

2. Вейзе А. А. Теория и практика порождения вторичного текста в курсе вузовского обучения иностранным языкам: На материале англ. яз. / А. А. Вейзе. – Минск, 1993. – 435 с.

3. Вейзе А. А. Перевод технической литературы с английского на русский: Учеб. пособие для вузов / А. А. Вейзе, Н. Б. Киреев, И. К. Мирончиков. – Минск: Киреев, 1997. – 112 с.